

DEKLARATË

Trupa aktuale e KQZ-së të përmbyllë procesin e kontrollit të financave të partive politike përgjatë fushatës zgjedhore të 30 Qershorit 2019

Me dekretimin e datës së zgjedhjeve nga Presidenti i Republikës, qeverisja në vend është vendosur në regjim zgjedhor. Megjithatë, reformimi i kuadrit ligjor zgjedhor ende mbetet i papërfunduar nga legjislatori. Proces që mbart mbi vete edhe konstituimin e një trupe të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve sipas modulit të ri të miratuar¹.

Në këtë kontekst, është përgjegjësi imediate e aktorëve politikë që të përmbyllin sa më shpejt ndryshimet ligjore të pritshme si reflektim i ndryshimeve Kushtetuese, duke funksionalizuar sa më parë Këshillin Politik. Madje, nxiten aktorët politikë që, nëpërmjet punës së këtij të fundit, të asistohet në vazhdim edhe veprimtaria e KQZ-së së re për sa mund të lindë nevoja në rregullimin e aspekteve proceduriale në punën e saj. Asistimi nevojitet të ofrojë një vullnet të dakordësuar politik, veçanërisht lidhur me rregullimin e votimit të emigrantëve dhe të përdorimit të teknologjisë në zgjedhje.

Në kuadër të këtij reformimi, KRIIK risjell në vëmendje që, sërish nëpërmjet Këshillit Politik, të adresohet sa më shpejt edhe rregullimi i zhvillimit të procesit zgjedhor në rrethanat e një situatë të rënduar të shëndetit publik, sikurse është situata e tanishme e vendit apo edhe parashikimi i eventualiteteve më të rënuara.

Kjo vëmendje dhe ky angazhim i aktorëve politikë është më se i nevojshëm për të nisur një “etapë të re” të funksionimit të institucionit të ri të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve (KQZ), duke ndërtuar një terren sa më të përshtatshëm ligjor dhe institucional për një funksionalitet me integritet të plotë dhe rezultativ të KQZ-së së Re në përgatitjen e procesit të ardhshëm zgjedhor² të 25 prillit 2021.

Aktualisht, është për t’u vlerësuar nisja e shpejtë e punës së Kuvendit për miratimin e trupës së KQZ-së³ dhe reagimi i shpejtë i partive kryesore parlamentare në caktimin e përfaqësuesve respektiv në komisionin e posaçëm parlamentar përgjegjës për procesin e përzgjedhjes së kandidatave të paraqitura. Proces, i cili duhet të mbartë rigozitet ligjor maksimal, maturi të aktorëve parlamentarë e politikë dhe transparencë të plotë për të ftuar dhe përzgjedhur figurat më profesionale dhe më me integritet në vend.

Në vazhden e kësaj qasje, Koalicioni për Reforma, Integrim dhe Institucione të Konsoliduara (KRIIK Albania) nxit të gjithë aktorët përgjegjës për një frymë dhe përvojë të re të zbatimit të ligjit, pa asnjë kompromis dhe ekuivok, prej dhe ndaj partive politike. Kjo frymë, veçanërisht lidhur me financimin e tyre, duhet t’i japë fund një prej vatrave që nxisin pandëshkueshmërinë dhe pazbatueshmërinë e ligjit.

Në gjykimin e KRIIK, një proces i pazëshëm në këto rrethana, por me një peshë specifike kritike, mbetet audimi i veprimtarisë financiare të subjekteve zgjedhore në procesin zgjedhor të 30 Qershorit 2019. Proces në të cilën u aplikua një kuadër më i përmirësuar rregullator mbi financimin e fushatave zgjedhore falë kontributit të aktorëve ndërkombëtarë dhe vendas, politikë ose jo, si dhe të vetë institucionit të KQZ-së aktuale⁴.

Address:

Rr. "Ymer Kurti",
Nd.4, H.2, Ap.3,
Nj.Adm.5,
Tirana

Mailing address:

P.O.Box. 2396
Tirana, 1001,
Albania

Në zbatim të tagrave ligjorë⁵, pritej nga trupa e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve vendimmarrje mbi procesin e auditimit dhe kontrollit të kryer, e cila u shty në kohë për shkak të rrethanës së emergjencës shëndetësore të periudhës mars – qershor 2020.

Kjo vendimmarrje, megjithëse u deklarua se ishte e gatshme për t'u marrë sapo të mbyllej Gjendja e Fatkeqësisë Natyrore, deri më tani nuk është kryer ende nga Trupa e KQZ-së, megjithëse situata e emergjencës shëndetësore ka kaluar. Trupa deri më tani ka zhvilluar disa mbledhje publike dhe aktualisht vazhdon të jetë në detyrë deri sa të zgjidhet dhe të bëjë betimin KQZ-ja e re⁶.

Në një kontekst të tillë, zhvillimet po tregojnë një “abdikim” nga detyrimi ligjor i Trupës të KQZ-së në largim.

Kjo tërheqje nga tagrat e Trupës aktuale do t'a rëndonte akoma edhe më përgjegjësinë individuale dhe kolegjiale të anëtarëve të trupës, duke sjellë një barrë të tepërt për Trupën e re të KQZ-së që pritet të konstituohet. Trupë, që ndër të tjera do të përballet me sfidat përkatëse të natyrshme në ngritjen e një mekanizmi të ri, gjë që mund të sjellë edhe gjetjen e zgjidhjes oportuniste të mënjanimi fare të vendimmarrjes në fjalë.

Një situatë e tillë do të shënonte preludin më të pashëndetshëm të sjelljes institucionale dhe ligjore të Institucionit të ri të KQZ-së, në raport me sfidën e ligjzbatimit dhe ndërshkueshmërisë respektive ndaj partive politike.

Koalicioni për Reforma, Integrim dhe Institucione të Konsoliduara ishte organizmi i vetëm që ndoqi në mënyrë integrale procesin e 30 Qershorit 2019, duke monitoruar tërë periudhën prej nëntorit 2018 deri në Shkurt 2020. Gjetjet e monitorimit të ecurisë institucionale që paraprinë dhe ndoqën tërë këtë proces u bënë me dije në publikimin “Sjellja ligjore dhe institucionale e institucioneve dhe aktorëve të përfshirë në procesin zgjedhor të 30 qershorit 2019”⁷.

Një prej çështjeve më rëndësi objekt i këtij publikimi, ishte dhe veprimtaria financiare e subjekteve zgjedhore përgjatë fushatës⁸, tematikë të cilën KRIIK e ka ndjekur në vijimësi dhe që për herë të parë u publikua si pjesë integrale e një raporti monitorimi së bashku me fazat e tjera të procesit zgjedhor.

Ndër gjetjet kryesore lidhur me veprimtarinë financiare të subjekteve zgjedhore, në raportimin e kryer u evidentuan parregullsi të rënda nga parti politike parlamentare kryesore. Nga këto përmenden si më flagrantet, rasti i moskthimit të fondeve paradhënie nga buxheti apo shpenzime të raportuara tërësisht jashtë elektorale. Veprime këto që sipas kuadrit ligjor marrin penalitete të rënda deri në mosfinancim prej fondeve publike apo edhe përjashtimin nga garimi zgjedhor pasardhës.

Sikurse u përmend, gjasat janë drejt një tejkalimi të procesit të kontrollit të veprimtarisë financiare për procesin e 30 Qershorit 2019. Pritshmëri që, duke vazhduar një ecuri anti ligjore të institucionit të KQZ-së, vendos pikënisjen më negative për ridimensionimin e institucionit. Sidomos në një kontekst dhe terren kur kontrolli i financimit dhe burimeve financiare që mund të vijnë nga aktivitete të paligjshme apo kriminale përbëjnë një sfidë të vërtetë të ecurisë demokratike të vendit, përballë sfidave për mos kapjen e pushteteve apo ç'është më e rëndësishmja moskapjen e shtetit.

Lidhur me sa më sipër, KRIIK iu bën thirrje të gjithë aktorëve politikë dhe institucionale dhe Trupës aktuale të KQZ-së se procesi i kontrollit të veprimtarisë financiare të partive politike përgjatë fushatës zgjedhore të 30 Qershorit 2019 meriton të konkludojë në një proces ligjor.

Address:

Rr. "Ymer Kurti",
Nd.4, H.2, Ap.3,
Nj.Adm.5,
Tirana

Mailing address:

P.O.Box. 2396
Tirana, 1001,
Albania

Parregullsitë e evidentuara meritojnë të trajtohen dhe të vendosen në një shtrat ligjor, goftë edhe si një indulgjencë e kërkuar publikisht nga aktorët kryesorë politikë.

Vetëm një qasje e tillë, e cila konkludon me një sjellje tërësisht ligjore dhe institucionale do të ndihmojë në nisjen me integritet jo vetëm të punës dhe funksionimit të institucionit të ri të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, por edhe të “etapës së re” në administrimin e proceseve të ardhshme zgjedhore.

Tiranë, më 10 shtator 2020!

¹ [Ligji Nr. 101/2020, datë 23.07.2020](#), “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar”, Neni 182 “Përfundimi i mandatit të anëtarëve të KQZ-së”, pika 3 “Komisioneri, nënkomisioneri, anëtarët e Rregullatorit dhe të KAS-it zgjidhen jo më vonë se 60 ditë nga hyrja në fuqi e këtij ligji”. Më datë 4 gusht 2020 u publikuan në Fletoren Zyrtare amendimet e Kodit Zgjedhor si produkt i dakordësisë së Këshillit Politik. Ndryshime që ndër të tjera parashikojnë ridimensionimin e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve dhe konstituimin e tre strukturave zgjedhore të reja. Afati kohor i parashikuar është jo më vonë se 60 ditë nga hyrja në fuqi e amendimeve ligjore, që përlogaritet të jetë data 18 tetor 2020.

² [Dekreti nr 11700](#) i Presidentit të Republikës “Për caktimin e datës së zgjedhjeve për kuvendin”, datë 06.09.2020.

³ [Njoftimi i Kuvendit të Shqipërisë](#) “Shpallje për hapjen e procedurës së aplikimit për vende vakante në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve”, datë 29.08.2020.

⁴ KRIIK e konsideron Udhëzimin Nr. 1 të KQZ-së, datë 11.04.2019, “Për procedurën e kontrollit dhe verifikimit të financimeve dhe shpenzimeve të partive politike dhe fushatës zgjedhore”, si një hap pozitiv të ndërmarrë nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, i mbështetur veçanërisht nga asistencë e huaj dhe që i parapriu edhe ndryshimeve të Kodit Zgjedhor që u miratuan nga Kuvendi në datë 23 korrik 2020.

⁵ [Fjala e Kryetarit të Kryetarit të KQZ-së](#), z.Klement Zguri lidhur me Raportimin vjetor të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve për vitin 2019-të, në Kuvendin e Shqipërisë, datë 21/05/2020, “... Aktualisht, KQZ ka përfunduar procesin e verifikimit dhe kontrollit të raporteve, por shqyrtimi i tyre në mbledhje të KQZ-së do të zhvillohet pas normalizimit të situatës nga pandemia COVID-19, pasi mbledhjet e KQZ-së janë publike dhe kërkojnë pjesëmarrjen e shumë personave. KQZ-ja ka ndryshuar sjelljen e saj ndaj raportimeve dhe auditimeve. Ato nuk janë më formalitet, nuk bëhen më për të kaluar radhën. ...”

⁶ Më datë 30.07.2020, KRIIK nëpërmjet një shkresë zyrtare, në zbatim edhe të udhëzimit të KQZ-së, i bëri thirrje dhe nxiti Komisionin Qendror të Zgjedhjeve t’i qëndronte me rigorozitet zbatimit të ligjit dhe qasjes institucionale ndaj problematikave, veçanërisht në lidhje me veprimtarinë financiare të partive politike, duke i kërkuar përmbylljen e procesit auditues, proces i cili duhet të ishte përmbyllur që në muajin shkurt 2020.

⁷ Shih Raportin në [faqen e internetit të KRIIK](#).

⁸ Shih tek [Raporti “Kapitulli X. Financimi i fushatës zgjedhore”](#), faqe 95 – 120.

Address:

Rr. "Ymer Kurti",
Nd.4, H.2, Ap.3,
Nj.Adm.5,
Tirana

Mailing address:

P.O.Box. 2396
Tirana, 1001,
Albania